

Radovan Vukadinović

SILA I INTERESI
VANJSKA POLITIKA SAD

Politička biblioteka 1, Centar za kulturnu djelatnost omladine, Zagreb 1972, 398

Uloga Sjedinjenih Američkih Država u međunarodnim odnosima sigurno je značajan faktor, bez kojeg je nemoguće analizirati događaje u međunarodnim zbivanjima i razvoju. Ta uloga postepeno jača i postaje dominantna, pogotovu nakon napuštanja doktrine »Amerika — Amerikancima«. I prije Prvoga svjetskog rata, a pogotovu poslije Drugoga svjetskog rata Sjedinjene Američke Države izbijaju u prvi plan u hijerarhiji međunarodnih odnosa. Njihov ekonomski položaj, snaga i politički utjecaj, reflektira se u zavisnosti mnogih zemalja i danas.

Prema riječima autora, pisati o Sjedinjenim Američkim Državama, posebice o njihovoj vanjskoj politici, nije jednostavno ni lako. Stoga bi ova knjiga kao prvo djelo takve vrste u nas, trebala poslužiti ne samo studentima političkih i društvenih znanosti nego i drugim studentima i svim onim ljudima koji se zanimaju za probleme suvremenih međunarodnih odnosa.

Knjiga imade tri dijela. U prvom dijelu »Pax Amerikancima« autor daje sumaran prikaz američkih vanjsko-političkih kretanja, proširenja njena interesa i realizacije njene vladajuće uloge nakon Drugoga svjetskog rata. Posebno velike zasluge u tome imao je predsjednik Truman, koji se između ostaloga, služio i atomskom bombom kao najjačim simbolom američke svemoći, što se u krajnjoj liniji svodilo na antikomunizam i zaoštavanje hladnog rata. Dominirala su dva osnovna vanjskopolićka cilja: »globalno proširenje američkog utjecaja i penetracije i maksimalno suzbijanje mogućnosti djelovanja druge sile — Sovjetskog Saveza, odnosno komunizma« (str. 30).

U drugom dijelu, »Institucije i akteri vanjskopolićkog djelovanja«, autor izlaže mehanizam donošenja vanjskopolićkih odluka, koji nastaje ne samo u institucionalnim okvirima (Izvršni ured predsjednika, State Department, Centralna obavještajna agencija, i dr.) nego i prikazivanjem najvažnijih aktera američkog vanjsko-politićkog djelovanja i odlučivanja (npr. vojno-industrijski kompleks).

Treći dio, »Glavni pravci američke vanjsko-politićke akcije«, jest analiza uloge i mjesta Sjedinjenih Američkih Država. Vidi se da su glavni pravci američke akcije usmjereni na odnose s istočno-evropskim zemljama i zapadnim saveznicima. Odnosi s Narodnom Republikom Kinom i SSSR-om zauzimaju centralno mjesto. Sve ostale akcije i djelovanja na drugim područjima promatraju se isključivo u kontekstu odnosa velesila.

Današnji svijet, prema riječima autora, ispunjen je još uvijek silom i interesima velikih država. Pun je promjena, kvalitativnih i kvantitativnih preobražaja, pa velike sile moraju korigirati, čak bitno mijenjati svoju vanjsko-politićku strategiju. Postojeća snaga i položaj Sjedinjenih Američkih Država nisu više dovoljna garancija za uspješnu realizaciju općih interesa. Sjedinjene Američke Države, također, moraju naći svoje mjesto u međunarodnoj zajednici i provesti proces prilagođavanja uvjetima suvremenog razvoja.

Vladimir Kušan

Aleksandar Todorović

SOCIOLOGIJA MALOLETNIĆKE
BANDE

Radnićki univerzitet »Radivoj Ćirpanov«, Novi Sad 1973. godine, 214 stranica

Fenomen delinkvencije veoma je aktuelan u svjetskim razmjerima. Gotovo nema područja na kojemu se on danas

ne javlja. Osobito se mnogo govori o tzv. maloljetničkoj delinkvenciji, koja postaje preokupacija mnoštva ustanova i institucija, od znanstvenih do preventivnih.

I naše društvo, kao jedno od veoma dinamičnih društava, nije imuno od devijacija. Dapače, pojava stanovitih oblika aberantnog ponašanja, koji se sve više šire, u porastu je. To naravno navodi da se naše socijalističko društvo ne može indiferentno odnositi prema širenju fenomena delinkvencije maloljetnika. Maloljetnička delinkvencija, od najjednostavnijih individualnih prijestupa, do moderno organiziranih kolektivnih prijestupništava i banda, kod nas je u porastu. To je navelo autora da se pozabavi problemom delinkvencije: na temelju podataka četiriju centara za socijalni rad u Beogradu — koji nisu baš najprikladniji za sociološkijske analize — on pokušava osvijetliti ovu pojavu u našem društvu. U tome mu kao osnova služe dosadašnja proučavanja kriminaliteta i maloljetničke delinkvencije u svijetu, najviše na Zapadu.

Autor je knjigu nazvao »Sociologija maloljetničke bande«. To je donekle i razumljivo s obzirom na tendenciju da sistematičnije prikaže nastanak, faktore stvaranja, oblike djelovanja banda i posljedice svega toga. Knjiga ima šesnaest odeljaka, koji svaki za sebe čine određenu cjelinu, a koje autor vješto uklapa u jedinstvenu studiju. Pokušaj da se zasnje u našoj sociološkijskoj misli posebna sociologija banda, ako se bandom može definirati predstojeći porast maloljetničkog organiziranog prijestupništva, svakako zasluđuje pohvalu, iako se ovaj pokušaj ne može smatrati dovršenim, nego samo nastojanjem da se, s obzirom na vanjske faktore sredine, posebice urbanizirane, i unutrašnje odnose u takvim grupama, osvijetli njihovo djelovanje kao i problem preventivnih mjera jednog društva.

Todorović u svojoj studiji razmatra po poglavljima slijedeće probleme: Nastanak i razvoj maloljetničkih banda, Osnovna teoretska i metodološka polazišta u izučavanju maloljetničkih banda, Fenomenologija maloljetničkih grupa i banda, Urbanizacija i maloljetničke bande, Ekološka sredina i maloljetničke bande, Struktura maloljetničkih banda, Potkulturni sistemi i maloljetničke bande, Referentne grupe, Potkulture i maloljetničke bande, Slobodno vreme i maloljetničke bande, Masovna kultura i maloljetničke bande, Neki posebni uzroci koji

dovode do formiranja maloljetničkih banda. Nekoliko posljednjih poglavlja posvetio je pitanjima prevencije. To su: Prevencija za maloljetničke bande, Metodi povezivanja sa maloljetničkom bandom i preventivna aktivnost u grupi, te Preventivna uloga škole.

U jednom poglavlju na kraju autor iznosi važnost proučavanja maloljetničkih banda za našu društvenu stvarnost.

Budući da nema svrhe izlagati sadržaj pojedinih odeljaka navest ćemo samo osnovne stavove koji proizlaze iz autorova pera. Već prijašnji Todorovići radovi ukazivali su na interes za ovaj fenomen u našem društvu. To se pokazuje i ovoga puta iako zasad nema dovoljno pokazatelja koji bi sigurno dozvoljavali izvođenje nekih općenitijih postavki. Autor očigledno za tim nije ni išao u svojoj studiji. Ipak je interesantno da se i ova grana sociologije javlja na društvenoj sceni. Iako se autor više bavi problemima same bande, njezina nastanka i unutrašnjih mehanizama života takve grupe, a manje samom našom stvarnošću, on na kraju, prezentirajući nam brojne pokazatelje kriminaliteta maloljetnika, zaključuje da je u porastu kriminalitet mladih osoba i to izvršen u grupi. Znači da se, kao i na Zapadu, stvaraju organizirani oblici delinkventnog djelovanja maloljetnika i da se oni sve više šire. To svakako treba zabrinjavati ne samo organe gonjenja nego i same znanstvenike. Zato autor ove studije pledira za upošljavanje što više kvalificiranih ljudi u ustanovama koje se bave prevencijom delinkvencije.

Autor je vrlo dobro zapazio da je najznačajniji faktor koji utječe na stvaranje delinkvencije, posebno maloljetničke — urbanizacija, kao i masovna kultura, problem konzumacije slobodnoga vremena i subkulturni sistemi.

Kakva će dalje biti tendencija maloljetničkoga prijestupništva u nas prvenstveno zavisi od općih tendencija u našem društvu, a tek onda o djelovanju preventivnih ustanova.

Ivan Cifrić

Josè L. Aranguren

SOCIOLOGIE DE L'INFORMATION
(Sociologija informacije)

Mondadori, Milano 1973, 243 stranice

»Svijet spoznaje« naziv je biblioteke koju je pokrenula izdavačka kuća Hach-